

بحث در حق البصر بود. یکی از حقوقی که چشم بر انسان دارد «فغضوه عما لایحل لک»، فرو بستن چشم از چیزهایی که بر انسان حلال نیست. گفتیم موارد نگاهی که ناروا است منحصر نگاه به نامحرم نیست، در روایات موارد متعددی را برای این منظور ذکر کرده است که به چند مورد اشاره می‌کنیم.

۱. حضرت می‌فرماید «فغضوه عما لایحل لک» نوعاً حمل می‌شود بر نگاه به نامحرم، البته شاید گسترده‌ترین و مبتلا به‌ترین و فراگیرترین نگاه‌های ناروا همین نگاه به نامحرم باشد که به اندازه کافی هم در قرآن و هم در روایات مطالب گفته شده و لذا بارزترین مصداق نگاه ناروا، نگاه به نامحرم است. می‌فرماید: «قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا»^۱ هم امر به غض بصر به زنان و هم مردان، که این را در جای خودش به تفصیل توضیح دادیم.

نگاه به نامحرم، یعنی نگاه از روی لذت، شهوت در مذمت این نگاه گفته شده که این تیری است از تیرهای شیطان و چه آثار سوئی دارد، آثار وضعی دارد که اینها همه در جای خودش بحث شده. اما غیر از این نگاه شهوت آلود حرام ما انواعی از نگاه داریم که اینها هم حرام است و کمتر به آن توجه می‌شود از جمله نگاه تمسخر آمیز به دیگران، نگاهی که آلوده به سخره و استهزاء باشد، نگاهی که تحقیر آمیز باشد، نگاهی که از روی خشم باشد و باعث ترس شود، نگاه به داخل خانه دیگران، نگاه به مکتوب و نوشته دیگران، نگاه به چیزهایی که صاحب آن راضی نیست، اینها هم جزء نگاه‌های حرام است.

۲. در مورد نگاه کردن به خانه دیگران داریم که پیامبر فرمود: «من اطلع فی بیت جاره فنظر إلى عورة رجل أو شعر امرأة أو شيء من جسدها كان حقاً على الله أن يدخله النار»^۲ کسی که در خانه دیگری نظر کند، اطلاع و اشراف پیدا کند، مثل اینکه در خانه باز است یا روی پشت بام داخل حیاط خانه پیداست نگاه به عورت رجل یا شعر و موی زن و یا یک از قسمت بدن او شود، حتی داخل خانه آنها، کان حقاً علی الله ان یدخله النار یعنی بر خدا این حق است که او را داخل آتش کند.

۳. نگاه تخویف آمیز، یعنی خوف آمیز به دیگری کردن، «من نظر إلى مؤمن نظرة لیخیفه بها، أخافه الله عز وجل يوم لا ظل إلا ظله»^۳؛ اگر کسی با نگاه کردن باعث تخویف و ترساندن دیگری شود، طوری نگاه کند که شخص بترسد، روز قیامت خدا او را می‌ترساند آن روزی که لا ظل الا ظله، ممکن است ما فکر کنیم باید اعمال ریاست کنیم با خشم و غضب به دیگران نگاه کنیم، اینها همه حرام است. ممکن است خیلی‌ها نگاهشان را از نامحرم حفظ می‌کنند ولی از این نگاه‌ها بسیار دارند. نگاه تحقیر آمیز، نگاه تخویف آمیز.

^۱ سوره نور، آیات ۳۰ و ۳۱.

^۲ ثواب الاعمال، ص ۲۸۵.

^۳ کافی ج ۲ ص ۳۶۸.

۴. نگاه به نامه و نوشته و دست خط دیگران جزء نگاه‌های ناروا است «مَنْ نَظَرَ فِي كِتَابِ أَخِيهِ بغيرِ إِذْنِهِ فَكَأَنَّمَا يَنْظُرُ فِي النَّارِ»^۱ کسی که بدون اجازه نگاه به نوشته برادر دینی خود کند، کأنه به آتش نگاه می‌کند. این کنایه از شدت قبیح این عمل است.

۵. حال نگاه همراه با مسخره کردن،

۶. گاهی انسان با نگاه غیبت می‌کند، یعنی بدون اینکه یک کلمه حرف بزند با یک اشاره غیبت می‌کند مثل اینکه کسی رد می‌شود و او اشاره می‌کند، این هم یک غیبت است، درست است که غیبت بروز و ظهورش در لسان است، اما با اشاره که جانشین زبان هم هست صورت می‌گیرد.

به هر حال چشم باید از همه اینها اجتناب کند.

«والحمد لله رب العالمین»

---

^۱ مستدرک، ج ۹، ص ۵۹.